

8. — էջ 250, առջ վարէն 1. «Հայոց թագաւորը: Ուղղելի՛ Հռոմոյ թագաւորը:

9. — էջ 254, առջ վարէն 15. «Եւ առ որս գրոցն»: Ուղղելի՛ Առ որս գրոցն:

10. — էջ 372, սիւնակ 1, առջ վերէն 20. «Ձոր կամաւորն կծեցի»: Ուղղելի՛ գործեցի:

11. — էջ 374, առջ վերէն 16. «1287»: 1298: Տող 29. «որ»: Ոք: Տող վարէն 7. «Ոչ»: Որ: Տող 5. «1288»: 1298 = Ձեռն:

12. — էջ 377, թիւ 15, Յիշատակարան. «Հրամանաւ ... պատարագին»: կը ներկայացնէ Կրիկիցի վարդապետի գրած յիշատակարանին միջին մասը, որ կը գտնուի էջ 375, թիւ 11, բ:

13. — էջ 379, սիւնակ 1, առջ վերէն 6. «Կաթողիկոսեաց»: Ուղղելի՛ Կաթողիկոսաց: Նոյն էջ, սիւնակ 2, առջ վերէն 1. «Որ առայց է Ած սա Դաւթի»: Ուղղելի՛ Որ առայց է սա Դաւթի:

14. — էջ 380, առջ վերէն 15. «Է քս Կաստանգէ զվկաս Էպիսկոպոսէ»: Նվաստ: Նոյն էջ, առջ 20. «Էպիսկոպոսն Դաւրկունս»: Գրազկունս:

15. — էջ 384-5, թիւ 24, Հմմտ. էջ 382. թիւ 21, Մատենադարանի թիւ 1311 ձեռագրէն առնուած յիշատակարանը ունի պակաս կամ աւելի. ձեռագրու խառնուած բառեր, և այլ վրիպակներ:

16. — էջ 409, առջ վերէն 21-22. «առնա արեւելոց ... Կոր և ուսուցիչ. վե րասացեալ անցն ... Կիրոնի»: Ուղղելի՛ արեւելեաց, ուսուցչի, անցն, Կիրոնի: Նոյն էջ, առջ վարէն 2. «Երամուրիւնս Բաղդէի՛ Երամուրիւնս Տող 19. «Երզնկա»: Ուղղելի՛ Երզնկա:

17. — էջ 427, առջ վարէն 22. «Ast-Yology»: Ուղղելի՛ Astronomy: Նոյնպէն էջ 433, երկրորդ էջին վրայ ալ չորս անգամ:

Կ'արժէ յիշել՝ որ գիրքը կը պարունակէ բազմաթիւ նկարներ, որոնք չէին կողմէն կը զարդարեն համարը և միւս կողմէն՝ կ'ընդարձակեն ընթերցողներուն ծանօթութիւնները ներկայացուած նիւթերուն շուրջ:

Եսայի Նշեցիի ղեկավարած Ուսումնարանը նշանակելի երեսոյթ է մեր պատմութեան մէջ. զոյն արժանաւոր կերպով

ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԱՐԱԴԱՐՁ ՁՈՅԳ ՎԻՊԱՍԱՆՆԵՐՈՒ

Վէպը մին է գրական բազմաթիւ սեւեռէն: Ու մին՝ կարեւորագոյններէն, որ իր փառքի դադարմանակէտին հասաւ անցնող դարուն ու իր սխրագին նուաճումները արձանագրեց Թուրքոյի, Հիւկոյի և նմաններու գրչով: Իսկ պատմական վէպը ունեցաւ իր ուրոյն դիրքն ու կարեւորութիւնը թէ՛ Արեւելի (բառին ետին տեսնել Ռուսիան ու Ռուսահայաստան անունով ծանօթ մասը մեր քաջախորհի) և թէ՛ Արեւմուտքի (Եւրոպայի ու Տաճկահայաստանի) մէջ: Մեր մէջ Ռաֆֆի (Յակոբ Մելիք Յակոբեան) և Մերենց (Տէր. Յովսէփ Շիրազեան), մեր մասնաւորապէս բնորոշի հակադիր թեւերէն, եղան ասպետները (Ըլլայէ ետք Կիմազիւնները) հայ պատմական վէպին: Ծակառագիւրդ ուղեց որ երկուքն ալ նոյն թուականին (1888) փակին իրենց հաշիւը մեր ասպետախառն քաջախորհի հետ: Առաջինը, աւելի բազմադէպ, կարելի է նկատել վաղմուտ (53 էր տարիքը): Երկրորդը ճիշդով էր ծերութեան տանձանին (86):

Ռաֆֆի տանն էր եղած է մեր ամենէն սիրուած — ու ընդհանրէն՝ կարգիւցուած — հեղինակներէն մէկը: Իր «Երաթ թէպը», «Ռոկի Աթաղազը», «Խամառայի Մելիքութիւնները», «Ենեթըն և այլ գործերը մենք սիրած ենք ու գոհած

ներկայացնելու համար Լ. Գ. Խաչերեանի թարգմանիչը զնախառնի է մեծապէս: Ծաղ. քանից պարզուած և լուսաբանուած են իր գրչով, որքան որ թույլ կու տային տրամադրելի տաղանները: Փրոֆ. Լ. Գ. Խաչերեան մասնաւորապէս իր հաջողութեամբ փոխադրեց արժէքաւոր յուշերով մը ևս Կիրաւորեցէ իր աչաքաղ մաշխութեան երկով:

Ն. ԱՐԲ. ԵՈՎԱԿԱՆ

